

KVPL I. forduló

Megoldás

„Homok-haza Szíkföld-haza múltam és jövőm halmaza”

/Buda Ferenc: Himnusz haza/

1. Homokrajz, homokanimáció

Bizonyára láttatok már homokanimációt. Cakó Ferenc alkalmazott grafikus, animációs filmrendező volt az, akinek munkái híressé tették ezt a műfajt. Filmjeivel szinte minden jelentős nemzetközi fesztiválon fődíjat nyert. Egyszerűen készíthető hasonló mű, ha az alkotó ujjával rajzol egy alulról megvilágított üveglapra szórt közönséges homokba. Ezt mutatja a kamera felülnézetből, így "meséli el" hangulati aláfestő zenével kísérvé történetét.

Kísérletezzetek, ügyeskedjetek!

Egy homokkép tervét, vagy fotóját várjuk tőletek. Az alkotás Buda Ferenc Himnusz haza című verséhez kapcsolódjon.

2. Egymondatos „Kecskeméti ki kicsoda?”

Elmozgató rejtvényyé alakított aforizmák alapján kell majd azonosítanotok nevezetes kecskeméti személyeket. Minden talány egyetlen mondatból áll. Annak a hírességnek a neve, akiről az aforizma szól, természetesen nem szerepel benne.

(Példa a magyar történelemből: Ez a király tanította meg a magyarokat újjáépíteni.

Megoldás: IV. Béla)

Feladvány, amely a kecskeméti helytörténethez kapcsolódva híres jelesünk nevéhez vezet:

E gróf alapított rendházat, majd iskolát.

– gróf Koháry István

A puszták metropoliszának Ókollégiumában tanuló regényes diák.

– Jókai Mór

Mocsaras tavat lecsapoló főmérnök.

– Gyenes Mihály

A nemzet óhajait versben magyarázó hazafi.

– Gömörly Frigyes, Petőfi Sándor

Akinek a szíve itt hasadt meg, de szelleme drámájában él tovább.

– Katona József

A Cserepes adott otthont társulatának.

– Kelemen László

Tervei alapján készült népdalból ismert cifraságunk.

– Márkus Géza

A városi vásártéren toborzó kormányzó.

– Kossuth Lajos

A földrengési károkat orvosló polgármester.

– Kada Elek

A ragályos dögvésztől való megmenekülésre faragott emléket.

– Conti Lipót Antal

3. Rejtőzködő Petőfi-versek

Petőfi verseinek címeit rejtettünk el a betűrejtvényben. (A szavak határának jelölését most figyelmen kívül hagytuk.) **Csoportosítsátok a műveit! Jelöljétek azokat, amelyek Kecskeméten keletkeztek!**

A	J	K	Ú	Y	T	M	Á	Y	N	A	D
Z	F	L	K	O	Á	Ú	B	O	Ú	D	U
A	S	H	N	P	É	T	P	Á	H	R	P
L	J	Ö	V	E	N	D	Ö	L	É	S	Ő
F	M	M	É	M	V	L	N	L	S	E	K
Ö	C	B	V	L	U	P	Ú	Ő	K	Ó	J
L	K	V	Í	É	L	Z	R	E	G	F	Á
D	I	S	Z	N	Ó	T	O	R	B	A	N
É	Z	K	É	Y	H	A	M	Ő	K	S	O
J	R	Á	S	J	B	A	L	É	Ő	T	S
K	A	L	B	O	Ő	R	P	O	Á	L	V
L	O	P	O	T	T	L	Ó	K	H	P	I
S	K	Á	R	L	Ö	Z	W	U	Á	G	T
R	Ő	Z	S	Ő	Z	A	N	Ö	J	Y	É
T	U	M	U	R	É	R	Z	E	D	E	Z

4. A beszélő köntös története mesélő képekben

A következő linken A beszélő köntös című hangosított diafilmet tekinthetitek meg, amely Mikszáth Kálmán műve alapján 1961-ben készült. **Ismerjétek meg a csodálatos kaftán történetét!**

<http://diafilm.osaarchivum.org/public/?fs=3365&search=2&page=&subtype=video>

A hangosított diafilmből választottunk 12 képkockát! Készítsétek el a hozzájuk tartozó képaláírásokat, amellyel ismertetitek röviden Mikszáth Kálmán történetét!

1.

Lestyák Mihály, a szabó fia lesz az új főbíró Kecskeméten. Ötlete, hogy menesszenek követséget búsas ajándékkal a szultánhoz a város megmentése érdekében.

2.

Cinna jelentkezése szultáni „virágszálnak”.

3.

A kecskeméti és nagykőrösi küldöttségek egymás ellen áskálódó kérései a szultánnál.

4.

A kecskeméti küldöttek döbbenetére a szultántól ajándékba csak egy köntöst kapnak.

5.

Cinna elszökik a szultántól, majd elrejtőzik a főbíró tudtával a szabónál.

6.

Cinna a csodálatos köntösben megparancsolja Olaj bég táborában, hogy távozzanak sarc nélkül.

7.

Cinna és Lestyák Mihály szerepcseréje titok marad.

8.

A csodálatos kaftán ládjának kulcsát Lestyák Mihály Cinna őrzésére bízta.

9.

A szabó titokban másolatot készít a kaftánról, és az eredetit idegeneknek adta.

10.

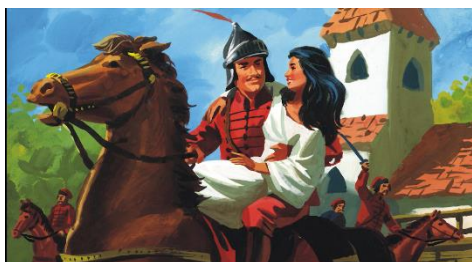
A szabó hiúságból maga megy az új köntösben az ellenség elé, ez a halálát okozza.

11.

Kiderül az igazság: Cinna bevallja, hogy odaadta a kulcsot a szabónak, Olaj bég pedig ráismer Cinnára.

12.

Cinnát halálra ítélik, de a kivégzéstől kurucok megmentik, valószínű Lestyák Mihály az elrablója.

Szorgalmi feladat 10 pontért:

A diafilmet modernizáljátok! Készíthettek tömörebb képregényt, leporellót, drámás állóképes fotókat. Munkátok maximum 12 fontos képet tartalmazhat. A képekhez tartozó képaláírással ismertessétek röviden a történetet!

5. Kecskemét irodalomtörténete

Orosz László-Füzi László

Kecskeméti Lapok KFT.

Kecskemét, 2003

A, Szómagyarázat

Olvassátok el a könyvet a 32-34. oldalig! Petőfi Sándor és Jókai Mór életének kecskeméti vonatkozású részleteit ismerhetitek meg. **Az olvasott szövegből az alábbi kifejezések jelentését magyarázzátok meg!**

fakultás: egyetemi kar

múza: a görög mitológiában a művészeteket, tudományokat megtestesítő, azokat pártoló, ihlető istennők

bakter: éjjeliőr, vasúti pályaőr, sorompóőr

köpcös: zömök testalkatú, aki a magasságához képest széles, vaskos, gömbölyded

palló: vastag, legalább 5-10 cm vastag, máshol kétcollosnak mondott deszka, melyet hídnak, építési állványnak is használnak

bankett: valaki tiszteletére vagy valamilyen esemény megünneplésére rendezett ünnepi étkezés, fogadás, lakoma, estély

szarazmalom: emberi, állati erővel meghajtott őrlő, daráló, hántoló szerkezet

lícium: egyfajta bokros növény, melynek termése sok vitamint, ásványi anyagot tartalmaz. Goji-bogyónak, vagy kínai farkas bogyónak is hívják. Magyar neve: közönséges ördögcérna.

kutyagol: sokat megy, hosszabb távolságot gyalog tesz meg

cenzor: eredetileg magas rangú római hivatalnok volt, majd ellenőrzést, felülvizsgálatot végző személy

B, Népszokások magyarázata

A szövegben több népszokás nevével találkozhatok. Magyarazzátok meg ezeknek a kecskeméti népszokásoknak a jelentését!

bikahajsz: „Kecskemét 1828-ban az ország harmadik legnagyobb települése volt. Egy polgárosodó mezőváros, ami azt jelentette, hogy a népszokások nem éltek olyan intenzíven, mint egy kis faluban, de itt is nagyon fontos ünnep volt a húsvét. Sőt, voltak olyan szokások, melyek más vidékre nem voltak jellemzőek. – Az egyik ilyen volt a nagypénteki bikahajsz, amiről Jókai Mór is írt. A város fiatalemberei üldözőbe vették a bikát, aminek a szarvára különböző cifra szalagokat kötöttek. Az elfogott állatot egyenesen a mézszárszékbe vezették. Ez egyfajta jelképe volt annak is, hogy véget ért a böjt – idézte fel a nagypéntekhez kapcsolódó népszokást Székelyné Körösi Ilona.” (Jókai a temető dombjain ácsorgó és nézelődő városiakról írt Hétköznapi című művében.)

pünkösdi királyválasztás: Jókai Mór *Egy magyar nábob* c. regényében a VIII. fejezetben pünkösdi királyválasztást ír le „Nagykunmadarasban”. A királyválasztás pünkösdi harmadik ünnepén, lóverseny formájában zajlik le. A királyt nagy lombos koszorú díszíti, füzekből és virágokból, úgyhogy a füzerek hosszan omlanak a legény vállára. A királyválasztást lóverseny előzi meg, majd mikor ennek eredményét nem fogadják el a nézők, a vetélkedők vad bikát hajszolnak.

E regényes leírás mellett Jókai másutt is foglalkozott a pünkösdi királyválasztással. A *Vasárnapi Ujság* 1856-os évfolyamában a dunántúli pünkösdi királyválasztást hasonló módon írja le.* Megjegyzi, hogy ettől függetlenül a lányok is választottak pünkösdi királynőt. – Kecskeméten pünkösdi bikahajszról emlékezik meg. Jókai szól arról is, hogy Erdély déli részén fazékba dugnak kakast, s a bekötött szemű legényeknek azt kell farkóbottal eltalálni pünkösdkor.

pusztai párbaj: Jókai a *Sárga rózsa* című művében írja le a bojtárlegények vitás ügyét intéző lovas párbajt. 200 méterről egymás felé vágatnak egy lány miatt, majd egyszerre csapnak ólmosbottal egymás fejére; „de a bunkósbottal verekedőnek ugyan jól kell kiszámítani az ütést, mikor a vágató paripán szemberohan az ellenfelével: – ott nem hárítanak, ott nem kapkodja félre az ember a fejét a csapás előtt. Egyet ide, egyet oda! Amelyik *jobb*, az a *több*. ...Ekkor aztán a győztes ellenfél visszafordítja a lovát, s a leütött ellenfelét tarkótul sarkáig végigpáholta, ami csak ráfért. Így szokták azt! Ha már *elégítél*, hát legyen *elég téve!*”

6. „Emlék tár/tér”

2009-ben Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata a város történetének teremtő kultúrájának lenyomatait idéző közterületet hozott létre a történelmi főtéren.

A téren található szólásokat egészítsétek ki és értelmezzétek azokat!

1. Ritka, mint az **árvalányhaj** a homokon. **ÉRTÉKES**
2. Nem a **gulyán** nevelkedett. **TANULT EMBER**
3. Egészséges, mint a **kisnyíri gomba** . **ÉLETERŐS**
4. Akkora a **szája**, mint a **kecskeméti** vásár. **NAGYSZÁJÚ**
5. Okos, mint a kecskeméti **szélmalom** . **TUDATOS**
6. Úgy sétál, mint a **kunok** ebe a **homokon** . **PECKESEN**
7. Jó **embör**, csak a **majd** ne vó'na. **IGÉRGETŐ**
8. Csak ő az **embör**, más **nem is** embör. **BEKÉPZELT**
9. **Pusztá** volt a tanítója. **ISKOLÁZATLAN**
10. Amit evött, úgy **igyon** rá. **FELELŐSSÉG**

20 pont

7.A) Emléklapok

A Rákóczi úti sétány emléklapjai szintén szólásokat, közmondásokat és azok magyarázatait olvashatjátok. Összekeveredtek az állandósult szókapcsolatok.

- Tegyetek rendet a mondatok között! Írjátok le helyesen azokat, és magyarázzátok is meg a jelentésüket!

Lerázza a jármot, a kötőféket. Isten köntöse csíkos suba nélkül.

Szilaj tinó sem vó'na elég neki. Elszakította az eb.

Ha mögtöttem, ne mondja. Hónap elhiszöm, mög is viselem.

Ma nem, mert rászokik a szája.

1. Isten köntöse sem vó'na elég neki. **TELHETETLEN**
2. Eb a csíkos suba nélkül. **TELJESSÉG IGÉNYE**
3. Ha mögtöttem, mög is viselem. **FELELŐSSÉG**
4. Hónap elhiszöm, ma nem. **UTÁNA NÉZEK.**
5. Elszakította a kötőféket. **ÖNÁLLÓ ÚTRA TÉR**
6. Szilaj tinó lerázza a jármot. **SZABADSÁGVÁGY**
7. Ne mondja, mert rászokik a szája. **MONDJON MÁR IGAZAT.**

14 pont

B) A következő feladat továbbra is a sétány mondataihoz kapcsolódnak.

Képeket, ikonokat láthattok, amelyek 1-1 közmondásra utalnak. Írjátok le a helyes megoldásokat a magyarázatokkal együtt!

	<p>Soha véle pipát nem cseréltem.</p> <p>NEM A BARÁTOM.</p>
	<p>Ha úgy tudná munkával, mint szájjal.</p> <p>NEM A TETTEK EMBERE.</p>
	<p>Mindenfelé egyformán fog nála a kasza.</p> <p>TUDJA A DOLGÁT.</p>
	<p>Ott a győzelem, ahol az egyezség.</p> <p>ÖSSZEFOGÁS</p>
	<p>A lélek becsét nem az úri ruhából méri.</p> <p>A BECSÜLET NEM KIVÁLTSÁG.</p>

	<p>E' tősz engöm betyárrá.</p> <p>TÖRVÉNYTELEN ÚTRA TEREL.</p>
	<p>Mélyen rejtőzik, mint a víz a pusztai kutakban.</p> <p>NEHÉZ MEGÁLLAPÍTANI</p>

14 pont